

**ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ
У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ
ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ**

**HIGHER EDUCATION OF UKRAINE
IN THE CONTEXT
OF INTEGRATION TO EUROPEAN
EDUCATIONAL SPACE**

УДК 378.014.6:061.16С(477)

В 55

Рекомендовано Вченою радою
ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"
Протокол № 3 від 27 жовтня 2014 р.

Видання здійснено за сприяння Міжнародної Експертної Агенції
"Консалтинг і Тренінг" та Східно-Європейського Інституту Психології

Редакційна колегія випуску:

Кремень В.Г., Савченко О.Я., Маноха І.П., Ляшенко О.І., Коцур В.П.,
Рик С.М., Вашуленко М.С., Бех І.Д., Калмикова П.О.

Відповідальний редактор випуску:

Маноха І.П., доктор психологічних наук, професор

Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" – Додаток 1 до Вип. 35, Том VII (58) : Тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору". – К.: Гнозис, 2015. – 588 с.

Humanitarian Bulletin SU "Pereyaslav-Khmel'nitsky Pedagogical University by H.Skovoroda" - Supplement 1 to Vol. 35, Volume VII (58): Thematic Issue "Higher Education in Ukraine in the context of integration into the European educational space." - K.: Gnosis, 2015. - 588 p.

Збірник затверджено постановою Президії ВАК України
з психологічних та філософських наук від 14.04.2010 №1-05/3,
з педагогічних наук від 06.10.2010 №3-05/6.

У тематичному випуску вміщені наукові статті фахівців з питань вищої освіти, присвячені актуальній проблемі входження України до європейського освітнього простору. Перспективи євроінтеграційних процесів у сфері вищої освіти, вимоги Болонського процесу та питання готовності України відповідати цим вимогам, моніторинг якості освіти, стандарти європейського освітнього простору та завдання, що стоять перед вищою освітою України сьогодні - ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску. У центрі уваги також питання управління якістю освіти, перспективи запровадження механізмів сучасного освітнього менеджменту, а також - умови й напрями оптимізації та розвитку вищої освіти України в сучасних умовах. Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

ISBN 978-966-2760-18-7(7)

© Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди, 2015 р.
© Східно-Європейський Інститут Психології, 2015 р.
© Міжнародна Експертна Агенція "Консалтинг і Тренінг", 2015 р.
© Видавництво "Гнозис", 2015 р.

УДК: 37.013:376

**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА ОСНОВІ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА**

Мартинчук О.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри спеціальної психології,
корекційної та інклюзивної освіти

Київський університет імені Бориса Грінченка

Анотація. У статті представлено шляхи розвитку компетентнісного підходу в системі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах різних країн світу. Висвітлено наукові ідеї провідних вчених Західної Європи, США, Росії та України, які стосуються модернізації освіти та підготовки фахівців на основі компетентнісного підходу. Проведений аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду з формування професійної компетентності дозволив обґрунтувати доцільність вирішення актуальної наукової проблеми щодо підготовки фахівців до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами на основі компетентнісного підходу.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, інклюзивне навчання, діти з особливими потребами.

Аннотация. В статье представлено пути развития компетентносного похода в системе подготовки специалистов в высших учебных заведениях. Описаны научные идеи ведущих ученых Западной Европы, США, России и Украины про модернизацию образования и подготовку специалистов на основе компетентностного подхода. Проведенный анализ зарубежного и отечественного опыта по формированию профессиональной компетентности позволил обосновать целесообразность решения актуальной научной проблемы подготовки специалистов к инклюзивному

обучению детей с особыми потребностями на основе компетентностного подхода.

Ключевые слова: компетентность, компетентностный подход, инклюзивное обучение, дети с особыми потребностями.

Abstract. The paper presents the ways of the development of competency approach in training of specialists at universities around the world. The author deals with scientific ideas of leading scientists in Western Europe, USA, Russia and Ukraine which are concerning the modernization of education and training based on the competence approach. The analysis of foreign and national experience of formation of professional competence allowed to prove feasibility of solving urgent scientific problems in training of specialists to inclusive education of children with special needs on the basis of competence approach.

Keywords: competence, competence approach, inclusive education, children with special needs.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Останнім часом у розвинених країнах світу спостерігається впровадження нової освітньої системи, особливою рисою якої є її спрямованість на формування у майбутніх фахівців не тільки знань, умінь і навичок, але й особливих компетентностей.

Перехід до нового, так званого, компетентнісно-орієнтованого змісту освіти в системі підготовки фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти був обумовлений декількома причинами. По-перше, система освіти, яка була спрямована на засвоєння системи знань і умінь та яка задовольняла суспільство ХХ століття, перестала задовольняти потреби сучасного інформаційного суспільства, що швидко змінюється та розвивається. Традиційна дефектологічна освіта забезпечувала випускників вузів задовільним рівнем психолого-педагогічних і медичних знань, певними навичками й уміннями, але з розвитком інформаційних та інноваційних педагогічних технологій ці уміння і навички певним чином втрачають своє попереднє значення. Сам феномен знання і його

співвідношення із суспільною практикою суттєво змінилися. Пріоритетною сферою професійної діяльності людини стало добування інформації, що є однією з умов забезпечення якості освітнього процесу.

По-друге, сьогодні розвиток сучасного суспільства залежить від інтелектуального та духовного розвитку особистості. Тому нова система освіти повинна, насамперед, бути орієнтованою на підготовку висококваліфікованих громадян, які зможуть орієнтуватись в сучасному суспільстві, інформаційному просторі, будуть конкурентоздатними та мобільними [15].

Метою статті є аналіз шляхів розвитку компетентнісного підходу в системі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах різних країн світу.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що в основу традиційної системи підготовки фахівців покладено два підходи до організації навчального процесу. Головною рисою першого є зміст навчання, тобто береться до уваги, що саме викладається студентам. Другий підхід базується на процесі навчання, тут головним є те, як викладається студентам той чи інший навчальний матеріал [16].

У сучасній системі підготовки фахівців пропонується застосування компетентнісного підходу, який акцентує увагу на результатах освіти, що виходять за межі традиційної системи. Результатом освіти тут розглядається не кількість засвоєної інформації, а здатність фахівця застосовувати її в різних проблемних ситуаціях та самостійно набувати ту інформацію, якої не вистачає. Тобто, наявність або відсутність необхідних компетенцій у фахівця після закінчення вузу і є результатом навчання.

Чотири основні стовпи, на яких повинна будуватися освіта XXI століття, були представлені у доповіді: «Освіта: прихована скарбниця» головою міжнародної комісії ЮНЕСКО з освіти Жаком Делором. На його думку, якщо освічена людина «навчиться пізнавати, навчиться робити, навчиться жити разом...» [2, с. 37], то вона придбає не тільки професійну кваліфікацію, але і компетентність, яка надаватиме можливості виходити з

великої кількості складних і непередбачуваних ситуацій та працювати у групі з іншими фахівцями.

У 1997 р. міжнародна комісія ЮНЕСКО зі справ освіти зазначила, що все частіше роботодавцям потрібна не кваліфікація, яка, на їхній погляд, асоціюється з умінням здійснювати ті чи інші відпрацьовані операції матеріального характеру, а компетентність, що розглядається як своєрідний набір знань і навичок, властивих кожному індивіду, в якому поєднуються кваліфікація в строгому розумінні цього слова, соціальна поведінка, здатність працювати в групі, ініціативність і прагнення до ризику під час виконання завдання [2, с. 17-18].

Отже, впровадження компетентнісного підходу в європейських країнах пов'язане із замовленням на освіту з боку працедавців, яким потрібні компетентні фахівці, та зумовлене спробою привести професійну освіту у відповідність до потреб ринку. На початку 90-х років ХХ століття вчені Європейського Союзу науково обґрунтували введення у професійну освіту цього поняття.

Модернізації освіти та підготовки фахівців на основі компетентнісного підходу присвячено роботи таких науковців Західної Європи, як Д. Мартенс, А. Шелтон, Саймон Шо, Дж. Равен та ін. У їхніх роботах вводяться нові поняття, які стають центральними в ідеології компетентнісного підходу до навчання: ключові кваліфікації, базові навички, ключові навички, ключові компетенції.

Ключові кваліфікації розрізняють залежно від професійної активності. Так, А. Шелтон пропонує п'ять груп ключових кваліфікацій. Перша група залежить від психофізичних якостей особистості, це – здатність концентрувати увагу, швидкість реакції, координація руху тощо. Друга група пов'язана з трудовою діяльністю, це – професійні вміння та навички. Третя – передбачає наявність у людини пізнавальних якостей, таких як: здатність до творчого мислення, креативність тощо. Четверта група відображує індивідуальні здібності: упевненість у собі, відповідальність, прагнення досягти успіху в роботі тощо. П'ята – віддзеркалює соціальні

здібності працівника, тобто вміння співпрацювати, комунікативність та корпоративність [22.]

Науковці з країн Європейського Союзу також використовують такий термін, як «*базові навички*». На їхню думку, існує пряма залежність між рівнем базових навичок у особистості та можливістю отримання нею роботи на ринку праці. Базові навички визначаються як «... особистісні та міжособистісні якості, здібності, навички та знання, які проявляються в різних формах у різноманітних ситуаціях роботи і соціального життя» [10]. Б. Оскарссон до базових навичок включає здатність фахівця ефективно працювати у команді, планувати, вирішувати проблеми, творчість, лідерство [12]. У своїх наукових розвідках Саймон Шо базові навички поділяє на декілька груп. До групи «основних навичок» він відносить грамоту та вміння рахувати; до групи «життєвих навичок» – відносини з іншими людьми, самокерування; «ключові навички» включають комунікативність та здатність вирішувати проблеми; «управлінські навички» – аналітичне мислення; «соціальні і громадські навички» передбачають соціальну активність, моральні цінності, знання законів [21].

У деяких країнах Європи (наприклад, Великій Британії) вживають термін «*ключові навички*». Під цим терміном розуміють навички, що сприяють особистості розширити коло її професійної діяльності та покращити свою компетентність у сфері, яка виходить за межі професійної діяльності. Це, на думку авторів, повинно зробити фахівця більш гнучким до пошуку роботи на ринку праці [21].

Вперше поняття «*ключові компетенції*» було використано у 1992 році у проєкті Ради Європи «Середня освіта в Європі», а у західну педагогічну науку це поняття було введено Міжнародною організацією праці, яка включила його до кваліфікаційних вимог для фахівців, які проходили навчання у системі післядипломної освіти, а пізніше, і для фахівців у професійній освіті.

Питання про визначення ключових компетенцій для вищої освіти було поставлено у 1996 році в Берні на симпозіумі за програмою Ради Європи.

У доповіді експерта В. Хутмахера «Ключові компетенції для Європи» було визначено п'ять основних груп ключових компетенцій, які мають важливе значення у підготовці молоді. До них належать: політичні, соціально-культурні, комунікативні, соціально-інформаційні, особистісні [20].

У наукових розвідках британського вченого Дж. Равена «Компетентність у сучасному світі» ця дефініція розглядається як явище, що складається з багатьох, незалежних один від одного компонентів, які належать до когнітивної сфери або до емоційної. Він пропонує 37 видів компетенцій [17]. Серед них основними, на думку українського дослідника А.Г. Протасова, можна вважати такі: тенденцію контролювати свою діяльність; готовність та здатність навчатись самостійно; впевненість в собі та самоконтроль; самостійне та критичне мислення; готовність використовувати нові ідеї та інновації для досягнення мети; здатність приймати рішення; персональну відповідальність; здатність до спільної роботи задля досягнення мети. На думку Дж. Равена, навчальний процес необхідно формувати таким чином, щоб його кінцевим результатом було надбання саме цих компетенцій.

Отже, в західноєвропейських моделях компетентності акцент робиться на здатність фахівця самостійно здобувати нові знання, вміння, навички; знаходити шляхи вирішення комплексних завдань; вміння працювати в колективі; брати на себе відповідальність за якість виконаної роботи.

Проблема підготовки компетентного педагога є актуальною і для американського суспільства. Комісія національної ради з науки США поставила питання про необхідність переорієнтації вузькоспеціальної підготовки фахівця на розвиток здібностей до творчої діяльності як головної мети, що підпорядковує собі всі інші. Поняття «освітня компетентність» вперше було введено науковцями США ще у 80-х роках ХХ століття, а пізніше були спроби визначити компетентність як певний результат. На базі психолого-педагогічних досліджень вченими США (Дж. Каллаген, А. Кларк, Д. Кербі, Ш. Деррі, Д. Аллі) була розроблена модель «компетентного фахівця», де акцент робиться на індивідуально-

психологічні якості, зокрема: самостійність, дисциплінованість, комунікативність, потреба в саморозвитку та здатність до самоосвіти. Здатність фахівця швидко та безконфліктно пристосовуватись до нових умов праці розглядається як головна компонента його кваліфікації [6].

Для більш поглибленого дослідження і визначення концептуальних засад нової компетентнісно-орієнтованої системи навчання в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії і Національного центру освітньої статистики США та Канади у 1997 році була започаткована дослідницька програма «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади (DeSeCo)». У цій програмі брали участь представники міжнародних та національних освітніх інституцій, які досліджували результати впровадження в освітні програми ключових компетентностей, що були запропоновані Організацією економічної співпраці та розвитку (OECD), учасниками якої є 18 країн [11].

Одним з головних теоретичних результатів цієї програми стало визначення трьох категорій ключових компетентностей як концептуальної бази: автономну дію; інтерактивне використання засобів; уміння функціонувати в соціально гетерогенних групах. На думку експертів, така класифікація визначає критерії, на яких базуються основні переліки ключових компетентностей.

Проблема вивчення і запровадження компетентнісного підходу у вищій школі не обминула і країни пострадянського простору, зокрема Російську Федерацію, де цей підхід визнано одним з провідних напрямів стратегії розвитку освіти на найближчий період [1]. На думку російських науковців, цей підхід не є кардинально новим для російської (а також радянської) школи, тому що тенденція, пов'язана з опануванням умінь, узагальнених способів діяльності, виокремлювалась у педагогічних дослідженнях та практиці ще за часів Радянського Союзу, однак тоді не була провідною [5, 13, 18].

Модернізації професійної освіти присвячені роботи російських вчених В. Бойденко, П. Гальперіна, С. Шишова, В. Краєвського та ін. Зокрема, В. Краєвський та А. Хуторський пропонують розглядати компетентність як сукупність знань у дії, тобто як систему знань, що орієнтована на практичне застосування і охоплює теоретичні, прикладні знання, а також емоційні та мотиваційні компоненти діяльнісних і процесуальних знань [7]. Науковці зазначають, що компетентності, які мають широке коло застосування, називаються «базовими» і є багатofункціональними, надпредметними та міждисциплінарними [4]. До базових компетентностей відносять загальнонаукові, соціальні, економічні, інформаційні, політичні та спеціальні. Загальнонаукові компетентності передбачають знання основних законів природи; соціальні – знання законів суспільства, громадянсько-правових норм, правил поведінки; економічні – основ законів економіки; інформаційні – знання основ інформаційно-комунікаційних технологій; політехнічні – знання основ техніки та принципів функціонування виробництва; спеціальні – знання у професійній галузі діяльності особистості.

На відміну від компетентностей компетенції є здатністю людини реалізовувати на практиці свою компетентність. Російський науковець С. Шишов визначає компетенцію як загальну здатність фахівця мобілізувати у фаховій діяльності свої знання, вміння та способи виконання дій. На його думку, ключові компетенції забезпечують універсальність фахівця, який реалізує свої компетентності тільки у діяльності [19].

Розробленню методик розвитку різних видів компетенцій було присвячено дисертаційні дослідження Н. Акімова, Л. Антропова, А. Бусиліна, Н. Вітковської, С. Рогожкіна тощо. Методологічні та теоретичні аспекти формування «фахової компетентності» розглядались у працях А. Маркової, Н. Кузьміної, Є. Зеєра, П. Шендерея, Ю. Варданяна та дисертаційних роботах С. Романова, І. Бичева та ін. Незважаючи на те, що поняття компетентності є широкоживаним і дослідженим у зарубіжних країнах, сьогодні не існує однозначності у визначенні цього поняття в

освіті. Так, на думку експертів дослідницької програми «DeSeCo» (США та Канада), компетентність – це здатність людини успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби. На думку європейських експертів – визначення Міжнародного департаменту стандартів (IDSTPI) – поняття компетентності визначається як спроможність кваліфіковано виконувати завдання, роботу або певні функції, що вимагають певних стандартів у галузі професії або виду діяльності [11].

У нормативному документі, прийнятому урядом Російської Федерації «Стратегія модернізації змісту загальної освіти» під компетентностями розуміють здатність учнів до здійснення складних культуродоцільних видів діяльності. Там також зазначено, що компетентність – це широке поняття і воно включає в себе знання, уміння та навички [16].

Термін «компетентність» не є новим і для України. Він є широко вживаним у нормативно-правовій базі та наукових дослідженнях вітчизняних науковців. Зокрема, в Законі України «Про вищу освіту» (стаття 1 «Основні терміни та їх визначення») зазначено, що компетентність (результати навчання) є динамічною комбінацією знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, моральних етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [3].

Наразі в Україні суттєво зростають вимоги до якості підготовки майбутніх фахівців – «конкурентоспроможного людського капіталу для інноваційного розвитку країни» [3, с. 1]. Тому проблемі підготовки компетентних випускників в Україні приділяють увагу багато науковців, серед них можна назвати Г. Беленьку, О. Локшину, О. Овчарук, В. Огнев'юка, Є. Павлютенкова, О. Пометун, А. Протасова, В. Синьова, О. Савченко, Л. Хоружу, М. Шеремет та ін.

Останнім часом проблема професійної компетентності розглядається у контексті неперервної професійної освіти фахівців різного профілю.

Зокрема, проблемі дослідження формування компетентності фахівців різних сфер діяльності присвячено наукові праці провідних вітчизняних вчених: В. Андрущенко, Г. Беленької, А. Біляєва, І.Зязюна, М. Згуровського, В. Кременя, С. Максименка, О. Новікова, В. Огнев'юка, В. Олійника, А. Протасова, С. Сисоєвої, В. Синьова, Л. Хоружої, О. Чалого, М. Шеремет та ін.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, вивчення зарубіжного досвіду з впровадження компетентнісної освіти, вітчизняних літературних джерел з формування професійної компетентності майбутніх педагогів, дають підстави поставити низку запитань, які потребують уважного розгляду щодо підготовки фахівців до роботи в умовах інноваційного навчального закладу, який впроваджує інклюзивну форму навчання, а саме:

—Чи може бути випускник вищого навчального закладу компетентним фахівцем у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, якщо він має тільки високий рівень знань, умінь та навичок?

—Чи достатньо практичного досвіду виконання навчальних завдань для отримання студентами певного рівня загальнокультурних і професійних компетенцій, необхідних для їхньої майбутньої ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм індивідуального навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку?

—Якщо компетентність передбачає «досвід самостійної діяльності на основі універсальних знань», то яким чином майбутній учитель-логопед отримає цей досвід на студентській лаві?

—Як оцінити рівень компетентності випускника вищого навчального закладу у сфері інклюзивного навчання?

—Які саме професійні компетенції потрібні для вчителя-логопеда, готового до організації і впровадження інклюзивного навчання, або що має бути кінцевим результатом його навчання?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байденко В. Компетентностный подход к проектированию государственных стандартов высшего профессионального образования (методологические и методические вопросы): методическое пособие/ В. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2005. – 114 с.
2. Делор Ж. Образование – сокровище. UNESCO, 1996/Жак Делор//Университетская книга. – 1997. – № 4. – С. 48-59.
3. Закон України про вищу освіту від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
4. Зеер Э., Симанюк Э.//Высшее образование в России. – 2005. – № 4. – С. 23-30.
5. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования/Зимняя И.А.//Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34-42.
6. Каткова Т. Компетентний випускник – мета і результат діяльності вищого навчального закладу освіти/Т. Каткова//Постметодика. – № 2-3 (40-41), 2002. – С. 79-82.
7. Краевский В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах/В. Краевский, А. Хуторской//Педагогика. – 2003. – №3. – С. 3-10.
8. Кузьмина Н. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения/Н. Кузьмина. – М., 1990. – 216 с.
9. Маркова А. Психология труда учителя/А. Маркова. – М., 1993. – 186 с.
10. Овчарук О. Ключові компетенції: Європейське бачення/О. Овчарук//Управління освітою. – 2003. – серп. (спецвипуск). – С. 6-9.
11. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики/О.Овчарук. – К.: КІС, 2003. – С. 13-42.
12. Оскарссон Б. Базовые навыки как обязательный компонент высококачественного профессионального образования/Б. Оскарссон // Оценка качества профессионального образования: Доклад 5 (Под общ. Ред.. В.И. Бойденко, Дж. Ван Зантворта) Европейский фонд подготовки кадров. Проект ДЕЛФИ. – М., 2001.
13. Петров А. Профессиональная компетентность: понятийно-терминологические проблемы/А. Петров//Альма-Матер. – 2004. – №10. – С.6-10.
14. Петровская Л.А. Компетентность в общении/ Л.А. Петровская. – М., 1989. – 86 с.
15. Протасов А.Г. Компетентнісний підхід в професійній освіті/А.Г. Протасов//Педагогіка і психологія формування творчої особистості:

Проблеми і пошук: збір. наук. пр. – Запоріжжя. – 2006. – Вип. № 40. – С. 366-370.

16. Пометун О. Компетентісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти/О. Пометун//Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-69.

17. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация/Джон Равен. – М., 2002. (англ. 1984). – 396 с. – С. 281-296.

18. Татур Ю. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста/Ю. Татур//Высшее образование. – 2004. – № 3. – С. 20-26.

19. Шишов С. Понятие компетенции в контексте качества образования/С. Шишов//Стандарты и мониторинг в образовании. – 1999. - № 2. – С. 15-20.

20. Hutmacher W. Key Competencies for Europe/Hutmacher W.//Report of the Symposium. Berne. Switzerland 27-30 March, 1996. – P. 87-93.

21. Simon S. Development of Core Skills Training in the Partner Countries. Final Report for the ETF Advisory Forum Sub-group D/Shaw Simon. – European Training Foundation, June, 1998.

22. Schelton A. Einfuehrung in die Berufspedagogik/ Schelton A. – Stuttgart, 1991. – S. 141.

Довідка про автора

Мартинчук Олена Валеріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Контактний телефон: 050-133-80-47, 068-627-34-91

E-mail: martynchuk_elena@ukr.net

o.martynchuk@kubg.edu.ua

Домашня адреса: 02140, Київ, ул. Мишуги 1/4, кв. 197

2014-2015 year's fall semester	272
АНТОНЕНКО О.В. , Компетентнісний підхід як основа професійного становлення вчителя іноземних мов	280
БЕЦЬКО О.С. , Передумови формування соціальної та інформаційної компетенцій студентів в умовах інформатизації суспільства	289
БІЛИК Л.В. , Структура паліативної компетентності медичних сестер-бакалаврів	297
БОГОЛЮБОВ В.М. , Формування системи підготовки в Україні фахівців з компетенціями в освітній галузі сталого розвитку	307
ВАРИНСЬКИЙ Б.О. , Японська фармацевтична освіта (навчальний план Ніїгатського університету фармації та прикладних наук про життя)	314
ВОЗНАЯ И.В. , Пути повышения качества учебного процесса на кафедрах стоматологического профиля	324
ГУРИНЧУК С.В. , Формування іншомовної компетенції у студентів немовного ВНЗ: особливості організації ефективного навчального процесу	330
ДОВГОДЬКО Т.І. , Структурно-функціональна модель пропедевтичної загальнонаукової підготовки іноземних студентів до навчання в авіаційному університеті	337
ДЯК Т.П. , Проблеми якості освіти в інформаційному суспільстві: синергетичний аспект	345
ЕМЕЛЬЯНОВА Т.В. , Об одной технологической модели математической подготовки иностранных студентов в техническом университете	355
КІСІЛЬ М.В. , Забезпечення якості дистанційної вищої освіти	363
КНЯЖЕВА І.А. , Системний підхід у дослідженні феномена «методична культура майбутніх викладачів педагогічних дисциплін»	373
КУЛІШОВ С.К., КУДРЯ І.П., БУЦЬКИЙ В.С., ПОХОДЕНКО О.І., СТЕПАНЕНКО О.Г. , Моделювання алгоритму співставлення психогенетичних, психологічних та стресорних характеристик студентів та викладачів як передумова до підвищення якості навчання внутрішньої медицині	381
КУШНІР В.С. , Методичний апарат дослідження іншомовної професійно орієнтованої лінгвістичної компетентності майбутніх медиків	389
ЛЯШКЕВИЧ А.І. , Запровадження компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу підготовки майбутніх фахівців морської галузі	398
МАРТИНЧУК О.В. , Підготовка фахівців до інклюзивного навчання дітей з особливими потребами на основі компетентнісного підходу як наукова проблема	408
НІЖЕГОРОДЦЕВ В.О. , Професійна компетентність майбутніх фахівців державної фіскальної служби в умовах інформаційного суспільства	417